

รถไปห้อง

ย

ชื่อทั่วไปคือ ย รถสองแถวทำด้วยไม้

รถไปห้อง เป็นภาษาจีนฮกเกี้ยน แปลว่ารถสองแถว นำแบบอย่างมาจากอำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ซึ่งเดิมเป็นรถสองแถวขนาดใหญ่ ในปัจจุบันยังสามารถพบเห็นรถไปห้องตามท้องถนนทั่วไปในจังหวัดภูเก็ต

ข้อมูลช่าง

นายไพบุลย์ เวชวานิชสนอง ย อายุ ๖๔ ปี เกิดวันที่ยี่ ๔๒ เดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๔๘๕ ย ที่อยู่ เลขที่ ๑๓/๑๑๒ หมู่ ๒ ถนนเทพกระษัตรี ตำบลรัชฎาย อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต รหัสไปรษณีย์ ๘๓๐๐๐๒ เจ้าของสถานประกอบการอู่รวมพงษ์ ย งานที่ถนัดที่สุดคือ ย งานออกแบบโครงสร้างตัวถังรถ โดยได้รับการถ่ายทอดจากช่างรุ่นพี่ คือ นายมนัส เกตุรักษา ย ปัจจุบันยังมีชีวิตอยู่ อาศัยอยู่ที่บ้านลิพอน อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต และทำมานานกว่า ๔๐ ปี ย ในปัจจุบันนอกจากจะทำตัวถังรถด้วยไม้แล้ว ยังได้พัฒนาไปสู่การทำตัวถังรถด้วยเหล็ก เช่น รถบรรทุกอีกด้วย

รถไปห้อง

ตำบลรัชฎาย อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต

โดย สภาวัฒนธรรมจังหวัดภูเก็ต

และ ย สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดภูเก็ต ย ย ย โทร. ๐-๗๖๒๒-๓๖๑๗

โทรสาร ๐-๗๖๒๒-๓๖๕๔

สารบัญ

เรื่อง ย ย ย ย

บทที่ ๑ ย บทนำ ย ย ย ย ย ย

บทที่ ๒ ย เอกสารที่เกี่ยวข้อง ย ย ย ย ย ย

บทที่ ๓ ย การทำตัวถังรถไปห้อง

บทที่ ๔ ย ข้อมูลภาพและเสียง

บรรณานุกรม

ภาคผนวก ย ย ย ย ย ย ย

คณะผู้จัดทำ

สถานที่ผลิตผลงาน ย ย ย ย ย ย ย

ย

บทที่ ๑

บทนำ

ภูมิหลัง

การช่างมีมาตั้งแต่สมัยที่มนุษย์ยังพำนักอาศัยอยู่ตามป่าเขาและถ้ำ ดังปรากฏหลักฐานทางประวัติศาสตร์สมัยโบราณ เช่น คนสมัยหินรู้จักกะเทาะหินแหลมมาทำเป็นมีด พญา และอาวุธล่าสัตว์ ต่อมาเมื่อคนเรามีความรู้ออกขึ้น รู้จักสร้างบ้านเรือนเป็นที่พำนักอาศัย รู้จักนำดินเหนียวมาปั้นหม้อไห รู้จักการจักสานภาชนะใส่สิ่งของใช้ในบ้าน รู้จักการถักทอผ้าทำเครื่องนุ่งห่มแทนใบไม้และหนังสัตว์ สิ่งเหล่านี้เป็นหลักฐานว่า คนสมัยโบราณมีความสามารถในการช่างบ้างแล้ว ในเมื่อคนอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม เป็นชุมชน เป็นเผ่า และดำเนินชีวิตความเป็นอยู่คล้ายคลึงกัน ย่อมคิดประดิษฐ์สิ่งของใช้สอยในลักษณะเดียวกัน เช่น หมู่บ้านคนไทยในที่ต่าง ๆ จะคิดประดิษฐ์สิ่งของเครื่องใช้มีลักษณะคล้ายคลึงกัน และมีวิธีการทำที่เป็นแบบอย่างเฉพาะของคนไทยสืบต่อกันมา เรียกว่า "การช่างไทย"

ศิลปหัตถกรรมมีความเกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตโดยตรงและทางอ้อมของมนุษย์ชาติเพราะงานด้านศิลปหัตถกรรมเป็นผลพวงจากการประดิษฐ์อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ ที่จำเป็นและใช้สอยในการดำเนินชีวิตประจำวันของมนุษย์ในสังคม ผู้ประดิษฐ์บางคนมีการจรโลงความสวยงามและความประณีตเพิ่มขึ้นไปจากประโยชน์ทางด้านใช้สอย ย เพื่อสะท้อนคุณค่าทางจิตใจ ย ย เกิดสุนทรีย์รส สร้างความสุขและความเบิกบานใจเมื่อได้สัมผัสหรือพบเห็น สำหรับศิลปหัตถกรรมไทยนั้น

มีความโดดเด่นหลากหลายและแตกต่างกันไปทั้งในรูปแบบที่พัฒนาขึ้นตามวัฒนธรรมท้องถิ่น วัสดุที่ใช้ ฝีมือ และจินตนาการของช่างผู้ทำหน้าที่ในการผลิตประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่เป็นแหล่งรวมของวัฒนธรรม และมีศิลปะหัตถกรรมเป็นเอกลักษณ์ของชาติสืบต่อกันมาโดยมีผู้สร้างงานศิลปะหัตถกรรมที่เรียกว่า ย โ ข่างโ

การทอภาคยานแห่งประเทศไทย (2540 : 5) ย โ ได้อัญเชิญพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ไว้ในหนังสือเรื่อง ย โ ข่างสิบหมู่โ ซึ่งพระราชทานแก่ผู้ที่มาเข้าเฝ้าในพิธีเปิดงานแสดงแนะนำอาชีพของสโมสรโรตารีกรุงเทพ เน้นสาระความหมายและให้ความสำคัญต่อช่างย โ ย โ คือผู้ทำงานใช้ฝีมือ หมายถึงผู้ใช้ฝีมือเป็นบริการแก่ผู้อื่น ช่างทุกประเภทเป็นกลไกสำคัญยิ่งในชีวิตของบ้านเมืองของทุกคน เพราะตลอดชีวิตต้องอาศัยและใช้บริการหรือสิ่งต่าง ๆ ที่มาจากฝีมือช่างทุกวัน โ ย และ ความสำคัญของช่างนั้น วิบูลย์ ลี้สุวรรณย อธิบายว่าเป็นผู้ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างงานศิลปะหัตถกรรม เพราะเป็นผู้สร้างและทำให้เกิดงานศิลปะหัตถกรรมประเภทต่าง ๆ หากปราศจากช่างเสียแล้ว ก็คงไม่มีงานเหล่านี้ให้เราได้ชื่นชม ใช้สอยอยู่ทุกวันนี้ ช่างไทยที่ผลิตงานศิลปะหัตถกรรมนั้น ได้แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ช่างหลวง และ ช่างพื้นบ้าน โดยที่ช่างหลวงส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีฝีมือดีเพราะได้ผ่านการฝึกหัด และทดสอบฝีมือจนได้เข้ารับใช้ในราชสำนักหรือตามวังเจ้านาย ส่วนช่างพื้นบ้านก็จัดเป็นช่างที่มีฝีมือดีเช่นกันและมีจำนวนมากกระจายกันอยู่ตามท้องถิ่นต่าง ๆ ในทุกภาคของประเทศ ลักษณะเฉพาะที่สำคัญของช่างพื้นบ้านอย่างหนึ่งคือเป็นช่างที่ได้รับการฝึกฝนและถ่ายทอดงานช่างตามแบบแผนที่เป็นขนบธรรมเนียมของผู้คนในชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่

มนุษย์ได้รู้จักนำไม้มาใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิตมาเป็นเวลานาน โดยเฉพาะนำมาสร้างที่อยู่อาศัย และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ช่างไม้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการสร้างสรรคผลงานในด้านนี้ ลักษณะที่ดีของช่างไม้ จะต้องเป็นผู้มีความรู้ ประสบการณ์ เกี่ยวกับไม้ชนิดต่าง ๆ เป็นอย่างดี ในการเลือกไม้มาใช้งานได้อย่างเหมาะสม ต้องมีทักษะ ความสามารถ ความชำนาญในการใช้เครื่องมือต่าง ๆ ของช่างไม้ และกระบวนการทำงาน มีความรู้เกี่ยวกับการอ่านแบบ ออกแบบ คิดคำนวณได้อย่างถูกต้อง ตลอดจนเป็นผู้มีความรับผิดชอบต่องานสูง มีความขยัน อดทน ละเอียดประณีต รอบคอบและประหยัด ย

งานช่างไทย เป็นมรดกและทรัพย์สินทางปัญญาจากความคิดสร้างสรรค์ ศิลปกรรม อันล้ำค่าของช่างในอดีต และได้สืบทอดต่อมายังชนรุ่นหลัง รูปแบบของงานที่เป็นต้นฉบับอันแท้จริง กับบุคลากรที่มีความรู้ ความชำนาญ นับวันจะหมดสูญไป ควรมีการเร่งดำเนินการรวบรวมข้อมูล ที่เกี่ยวข้องกับงานช่างศิลป์ไทยทั้งปวง ซึ่งในอดีตได้ผ่านพัฒนาการ เรื่อยมาตามลำดับ จนถึงปัจจุบัน ข้อมูล งานช่างศิลป์ไทยเหล่านี้จะถูกจัด ในรูป สื่อต่างๆที่ทันสมัย เพื่อทำการเผยแพร่ให้กว้างขวาง อันจะนำมาซึ่ง ความเข้าใจซาบซึ้ง เป็นประโยชน์แก่การสืบสานงานช่างศิลป์ไทยต่อไป ไม่ว่าในด้านการอนุรักษ์ศิลปะตามแบบแผนไทยโบราณก็ดี ในด้าน ศิลปะไทยประยุกต์ก็ดี หรือแม้ในแง่มุมมองของการสร้างสรรค์ศิลปะ ตามสภาวะแวดล้อมของปัจจุบัน

กระบวนการเรียนรู้เกิดขึ้นจากศักยภาพของชาวบ้านในการแสวงหาทางแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน สามารถทำได้โดยการวิเคราะห์ คิดค้น ทดลองและสรุปบทเรียนจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ผสมผสานกับความรู้และเทคโนโลยีจากภายนอก หรืออาจกล่าวได้ว่าชุมชนมีความรู้ ความเข้าใจ สังเกตถึงสภาพของชุมชนและได้ใช้ความรู้ สติปัญญา จนเกิดเป็นองค์ความรู้ที่ ถ่ายทอดสืบต่อกันมา จนเกิดกระบวนการสะสมความรู้หรือสิ่งสมควรรู้ขึ้นกระบวนการสะสมความรู้ มี 2 วิธีการ คือ การสั่งสมด้วยตนเองโดยเรียนรู้มาจากประสบการณ์ในชีวิต การอยู่ร่วมกันในสังคม และมีผู้ถ่ายทอดให้ในรูปแบบของวัฒนธรรมประเพณีและวิถีการดำรงชีวิต ความรู้จะถูกสะสมไว้ในตัวคนๆ หนึ่ง เรียกว่า ปราชญ์ชาวบ้าน ได้ถ่ายทอดประสบการณ์ที่ได้สั่งสมไว้ไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่งและรุ่นถัดๆ ไปตามลำดับอีกรุ่นหนึ่ง การสั่งสมประสบการณ์เหล่านี้เป็นการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษผ่านการลงมือปฏิบัติ และปรับให้ใช้ได้ภายใต้เงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น และสอดคล้องกับระบบนิเวศ ภูมิปัญญาหรือประสบการณ์ที่สั่งสมนี้สามารถนำไปใช้ในการปรับตัวให้เข้ากับธรรมชาติ และการดำรงเผ่าพันธุ์ การถ่ายทอดและกระจายความรู้หรือภูมิปัญญาจากรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่งกันต่อ ๆ มาเป็นวัฒนธรรม เช่น เครื่องมือ เครื่องใช้ ศาสนา ขนบธรรมเนียม จารีตประเพณี พิธีกรรม ศิลปะ โดยผ่านความเชื่อทางศาสนา ความเชื่อเรื่องผีและความสัมพันธ์กับชีวิต สังคม สิ่งแวดล้อม วิถีชีวิตทั้งหมด เป็นวิถีชีวิตของสังคมในระบบนิเวศเดียวกันซึ่งไม่ได้ มีการเขียนบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร แต่มีปราชญ์ชาวบ้านเป็นผู้ถ่ายทอดและสืบสานภูมิปัญญาอย่างต่อเนื่องมาหลายชั่วอายุคน เมื่อภูมิปัญญาได้รับการถ่ายทอดสืบต่อกันมา จึงได้มีการปรับเปลี่ยนและการประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อการอนุรักษ์ โดยมากจะเป็นการประยุกต์จากวัฒนธรรม ซึ่งมองไม่เห็น คือ การประยุกต์ตัวคุณค่าที่แฝงเร้นอยู่ใน ซึ่งต้องอาศัยความเข้าใจที่ละเอียดอ่อนอันเกิดจากภูมิปัญญาของชาวบ้านเองเป็นหลัก

ภูมิปัญญาเป็นสินทรัพย์ของประชาชนและชุมชนที่มีการสั่งสมทุนทางปัญญา ความรู้ วัฒนธรรม ทักษะฝีมือธรรมชาติของชุมชน ความสงบ วิถีชีวิต วัสดุตามธรรมชาติ ย โ ย สิ่งเหล่านี้เป็นพื้นฐานหรือทุนทางสังคมของชุมชน เพราะเป็นสิ่งที่ได้รับการสั่งสมและสืบทอดต่อ ๆ มาเป็นสมบัติของคนในชุมชนซึ่งมีอยู่มาก สิ่งที่จะต้องเร่งทำในวันนี้ คือ การส่งเสริมภูมิปัญญา รักษาภูมิปัญญาเดิมแล้วต่อยอดภูมิปัญญาด้วยวิทยาการและความรู้สมัยใหม่ เพื่อให้พื้นฐานของไทยแข็งแกร่งอยู่ได้อย่างมั่นคง

จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า งานช่างฝีมือพื้นบ้านหรือหัตถกรรมพื้นบ้าน ที่ถือเป็นภูมิปัญญาของคนในท้องถิ่น ย โ โดยเฉพาะการทำธูปไปทอ ในจังหวัดภูเก็ต ที่ได้รับการถ่ายทอดมาเป็นระยะเวลายาวนาน ทั้งยังสอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชนภายใต้ระบบสังคม และวัฒนธรรมของชุมชน ในปัจจุบันกับปัจจุบันชนเขาลงไปมาก เพราะความเจริญทางวิทยาการและเทคโนโลยีใหม่ทั้งหลายไหลเข้ามา และเป็นที่ยอมรับกันทั่วไป ทำให้คนในสังคมหันไปนิยมสิ่งของเครื่องใช้ในชีวิตประจำวันทีผลิตจากโรงงานอุตสาหกรรมมากขึ้น งานหัตถกรรมพื้นบ้านเหล่านี้ หลายประเภทที่ท้าวจะเสื่อมหายหรือสูญหายไปตามกาลเวลาเพราะขาดคนสืบทอด โดยเฉพาะการทำธูปไปทอ ซึ่งนับวันจะขาดคนที่ทำได้ยากมากขึ้น หรือแทบจะไม่มีเลย จึงมีความเหมาะสมที่จะได้รับการศึกษา และบันทึกไว้ เพื่อไม่ให้สูญหายไปกับกาลเวลา

ซึ่งผลจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะทำให้ทราบถึงภูมิปัญญาของชาวบ้านในการสร้างสรรค์งานช่างฝีมือหรืองานหัตถกรรมพื้นบ้าน ย
และเป็นการรวบรวมองค์ความรู้เกี่ยวกับวัตถุดิบย วิธีการ ขั้นตอน ของการทำรถไปท่องเที่ยวที่มีการถ่ายทอดแบบมุขปาฐะนำมาจัดระบบไว้เป็นลายลักษณ์อักษรย
อันจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาและสืบค้นทางวิชาการต่อไป หน่วยงานราชการ และเอกชน สามารถใช้ผลการศึกษาเป็นข้อมูลในการนำมาพัฒนา
ปรับปรุงรูปแบบของการทำรถไปท่องเที่ยวให้สอดคล้องและเหมาะสมกับวิถีชีวิตของชาวภูเก็ตในปัจจุบัน เป็นประโยชน์ทางวิชาการในการใช้เป็นเอกสารอ้างอิง
และเป็นแนวทางในการศึกษาเรื่องทำนองเดียวกัน หรือประเด็นอื่นกับพื้นที่อื่น ๆ ต่อไป

ย

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

ย การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาการทำรถไปท่องเที่ยว จังหวัดภูเก็ต ในประเด็นต่อไปนี้

๑. เพื่อศึกษาประวัติของช่างทำรถไปท่องเที่ยว
๒. เพื่อศึกษาขั้นตอนและกระบวนการผลิตรถไปท่องเที่ยว

ย

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ย ผลของการศึกษาค้นคว้ามีความสำคัญดังต่อไปนี้

- ๑.ย เพื่อให้ทราบถึงภูมิปัญญาในการสร้างสรรค์งานช่างฝีมือพื้นบ้านย และเป็นการเก็บรวบรวมองค์ความรู้ในการทำรถไปท่องเที่ยว จังหวัดภูเก็ต
ซึ่งมีการถ่ายทอดแบบมุขปาฐะนำมาจัดระบบเป็นลายลักษณ์อักษร
- ๒.ย หน่วยงานราชการและเอกชนสามารถใช้ผลการศึกษาเป็นข้อมูลประกอบการพัฒนางานฝีมือทางด้านนี้ให้สอดคล้อง
และเหมาะสมกับสภาพปัญหาและวิถีชีวิตของชาวภูเก็ตในปัจจุบัน
- ๓.ย เป็นประโยชน์ทางวิชาการที่จะใช้เป็นเอกสารอ้างอิง และเป็นแนวทางในการศึกษาเรื่องในทำนองเดียวกันหรือในประเด็นอื่นกับพื้นที่อื่น ๆ ต่อไป

ย

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ย การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตของการศึกษา ดังนี้

๑. ขอบเขตด้านข้อมูลย โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามจากแหล่งข้อมูลในอำเภอเมืองภูเก็ต ตำบลรัษฎาย ย อำเภอเมืองภูเก็ต ย จังหวัดภูเก็ต
๒. ขอบเขตด้านเนื้อหา ย การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้กำหนดประเด็นที่จะศึกษา ดังนี้
ย ย ย ๑. เพื่อศึกษาประวัติของช่างทำรถไปท่องเที่ยว
ย ย ย ๒. เพื่อศึกษาขั้นตอน และกระบวนการทำรถไปท่องเที่ยว

ย

นิยามศัพท์เฉพาะ

ย ช่างย ย หมายถึง คนที่มีฝีมือในการทำรถไปท่องเที่ยว ของจังหวัดภูเก็ต
รถไปท่องเที่ยว หมายถึง รถสองแถวที่ผลิตขึ้นในจังหวัดภูเก็ต และมีลักษณะเฉพาะถิ่นของภูเก็ต

ย

วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ย การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ย ได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

๑. ขั้นสำรวจข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ย โดยการสำรวจและศึกษาเอกสารที่ให้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเรื่องที่ศึกษา จากแหล่งเอกสารต่าง ๆ เพื่อเป็นความรู้พื้นฐานในการเขียนเค้าโครง

๒. ขั้นเก็บรวบรวม

๒.๑ ย การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลภาคสนาม ย โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามจากพื้นที่ที่กำหนดไว้ในขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล โดยใช้การสัมภาษณ์ สังเกต บันทึกวีดิทัศน์ และถ่ายภาพประกอบ ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

ย ย ๒.๑.๑ สํารวจผู้บอกข้อมูลในแหล่งข้อมูลที่ศึกษา โดยกำหนดผู้บอกข้อมูลจากบุคคลดังต่อไปนี้ ผู้ที่มีความสามารถในการปั้นหม้อย

ย ย ๒.๑.๒ สัมภาษณ์ผู้บอกข้อมูลตามข้อ ๒.๑.๑ โดยการสัมภาษณ์ตามประเด็นที่กำหนดไว้ในขอบเขตด้านเนื้อหา

โดยการจดบันทึกและ/หรือบันทึกเสียงและ/หรือวีดิทัศน์ พร้อมทั้งใช้วิธีสังเกต และถ่ายภาพประกอบ

ย ย ๒.๑.๓ สังเกตการทำรูปโถงในพื้นที่ศึกษา บันทึกผลโดยวิธีจดบันทึก ถ่ายวีดิทัศน์ และถ่ายภาพประกอบ

ย ๓. ขั้นจัดกระทำกับข้อมูล

ย ย ๓.๑ ถอดข้อความการสัมภาษณ์ที่บันทึกไว้ในแถบบันทึกเสียงด้วยวิธีสรุปสาระสำคัญ

ย ย ๓.๒ สรุปสาระสำคัญตามขอบเขตด้านเนื้อหา จากการจัดบันทึก ถ่ายวีดิทัศน์ และถ่ายภาพประกอบ

ย ย ๓.๓ วิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่ได้ออกข้อ ๓.๑ และ ๓.๒ มาจัดหมวดหมู่ และวิเคราะห์ข้อมูลตามขอบเขตเนื้อหาที่กำหนดไว้

ย ย ๓.๔ ขึ้นเสนอผลการศึกษาค้นคว้า นำเสนอผลการศึกษาด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ และมีภาพประกอบ

ย

บทที่ ๒

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง และนำเสนอโดยแยกประเด็น ดังนี้

ย ๑. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับช่างพื้นบ้าน

ย ๒. เอกสารเกี่ยวกับประเภทของช่างพื้นบ้าน

ย ๓. เอกสารเกี่ยวกับจังหวัดภูเก็ต

๑.๑ ความหมายของช่างพื้นบ้าน

ย นักวิชาการได้กล่าวถึงความหมายของคำว่าช่างพื้นบ้านไว้ ซึ่งพอจะประมวลได้ ดังนี้

คำว่า โ ช่างพื้นบ้าน โ ย สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติได้ให้ความหมายไว้ว่า ช่างที่ผลิตงานด้วยมือและเทคนิคโดยที่พื้นบ้าน เพื่อประโยชน์ใช้สอยในชีวิตประจำวัน ด้วยวัสดุที่หาได้ในท้องถิ่น มีลักษณะเฉพาะถิ่น สะท้อนถึงภูมิปัญญา และคุณค่าทางประวัติศาสตร์ ส่วนสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน (๒๕๔๙ : ๗) ได้ให้ความหมายของคำว่าช่างไว้ว่า โ การใช้มือหรือศิลปะอย่างใดอย่างหนึ่ง ประดิษฐ์สิ่งของหรือเครื่องมือเครื่องใช้เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ต่าง ๆ ตามที่ต้องการ โ

๑.๒ ประเภทของช่างพื้นบ้าน

ย วิบูลย์ ลี้สุวรรณ (๒๕๔๙ : ๑๒) ได้กล่าวถึงช่างพื้นบ้านว่ามีหลายประเภท เช่น ย ช่างไม้ ย ช่างเหล็ก ย ช่างจักสาน ย ช่างปั้นดินเผา ย ช่างทอผ้า ย ช่างทอง ย ช่างเงิน ย ช่างปั้น และช่างแกะสลัก เป็นต้น

จากหนังสืองานช่างศิลปกรรมในท้องถิ่น (๒๕๔๒ : ๑๐) ได้กล่าวถึงเหตุผลสำคัญที่ทำให้เกิดงาน

ช่างศิลปกรรมท้องถิ่นหรือช่างพื้นบ้านขึ้นว่ามีอยู่หลายสาเหตุ สรุปได้ดังนี้

๑. งานช่างศิลปกรรมเกิดเพราะความเชื่อของมนุษย์

๒. งานช่างศิลปกรรมเกิดเพราะมนุษย์ต้องการสิ่งใช้สอย

ย ๓. งานช่างศิลปกรรมเกิดเพราะมนุษย์ต้องการสร้างมิติ

ย ๔. งานช่างศิลปกรรมเกิดเพราะมนุษย์ต้องการเลียนแบบธรรมชาติ

ย ๕. งานช่างศิลปกรรมเกิดเพราะมนุษย์ต้องการความสวยงาม

ย ๖. งานช่างศิลปกรรมเกิดเพราะมนุษย์ต้องการสร้างรูปแบบศิลปกรรมจากการจำหรือการนึก หรือฝึกฝนของตน

ย ๗. งานช่างศิลปกรรมเกิดขึ้นเพราะมนุษย์ต้องการผลทางเศรษฐกิจเลี้ยงชีพ

ย หนังสืองานศิลปกรรมช่างโลหะ (๒๕๔๔ : ๒๐) ย ได้แบ่งประเภทของโลหะที่แยกเป็นประเภทได้ดังนี้

ย ๑. ประเภทเครื่องมือเครื่องใช้ประกอบอาชีพเพื่อการดำรงชีวิต เช่น เบ็ด ฉมวก มีด พร้า ไบหอก ลูกศร ขวาน เสียม เป็นต้น

- ย ๒. ประเภทเครื่องใช้ในบ้านย เช่นย ผอบย ตลับย กลองไล่ของย กระเป่าถือย ขันย หม้อน้ำย หม้อหุงต้มย กระโถนย แจกันย เขียนหมากย ถาดย เป็นต้น
- ย ๓. ประเภทเครื่องประดับตกแต่งร่างกายย เช่น กำไลข้อมือย แหวนย ปิ่นปักผมย สายสร้อยยและจี้ห้อยคอยย กิ๊บหนีบผมย กำไลข้อมือย สร้อยข้อมือย ลูกกระพรวนย เข็มขัดย เป็นต้น
- ย ๔. ประเภทเครื่องดนตรีที่เป็นโลหะย เช่นย ระนาดทุ้มเหล็กย ฉิ่งย ฉาบย โหม่งย ช้องย ปี่ชวา ยี่มอญย เบสท롬โบนย เทนเออะย แซคเซอะโฟนย ฟเริ่นชย ฮอนย ฟลูตย ทรัมเปตย เป็นต้น
- ย ๕. ประเภทเครื่องอาวุธต่าง ๆ ที่เป็นโลหะย เช่นย โบริกย ขวานเหล็กย กิรัชย มีดดาบย มีดพกย หอกย ง้าวย ปืนแกบย ปืนใหญ่ย เกราะโลหะย เป็นต้น
- ย ๖. ประเภทโลหะที่ใช้เพื่อการตกแต่งอาคารสถานที่และเพื่อความแข็งแรงปลอดภัยย เช่น แฉงโลหะย แฉงเหล็กยกระดิมย แฉงรั้วเหล็กย ประตูเหล็กย แฉงลูกกรงย เป็นต้น
- ย ๗. ประเภทเครื่องเล่นของเด็กที่ประดิษฐ์จากโลหะย เช่น ทำจากดีบุกย โ ตะก้วยย ทำจากสังกะสีย เป็นต้น
- ย ๘. ประเภทเงินตราที่สร้างด้วยโลหะย เช่น โลหะเงินย เงินก้อนย เหรียญปีโลหะย เงินเหรียญย เป็นต้น
- ย ๙. ประเภทการหล่อโลหะเกี่ยวกับศาสนาและความเชื่อย เช่นย กลองมโหระทึกย ระฆังย กังสดาลย กระดิ่งย สถูปย พระพุทธรูปย เทวรูปย เป็นต้น
- ย ๑๐. ประเภทศิลปวัตถุโลหะที่เกี่ยวข้องกับสถาบันกษัตริย์ย เช่น พระอนุชาขมกุกย พระแสงดาบย พานพระศรีย โกลย พานหมากย ขันน้ำย พระแสงราชศาสตราประจำเมืองย พระราชลัญจกรย บุษบกย สายสร้อยย เครื่องราชอิสริยาภรณ์ย เป็นต้น
- ย ๑๑. ประเภทของที่ระลึกที่ประดิษฐ์จากโลหะย เช่น งานโลหะสายสร้อยย แหวนย กำไลข้อมือย เข็มขัดย กระเป๋าย ถาดโลหะเคลือบสีย เป็นต้น
- ย ๑๒. ประเภทเครื่องมือช่างและงานอื่น ๆ ที่เป็นโลหะย เช่น ค้อนเหล็กย โบริกยไสไม้ย สิวเหล็กย เลื่อยเหล็กย เป็นต้น
- ย ๑๓. ประเภทงานศิลปกรรมที่สร้างด้วยโลหะย เช่น พระพุทธรูปย เทวรูปย เป็นต้น
- ย ๑๔. ประเภทเครื่องยนต์จักรกลและกลไกต่าง ๆ เช่น รถยกย รถไถนอย รถตัดดินย รถบดถนนย เป็นต้น
- ย ๑๕. ประเภทยานพาหนะขนส่งต่าง ๆ ที่สร้างด้วยโลหะย เช่นย รถไฟย รถลากย รถบรรทุกย ย และรถยนต์ต่าง ๆ เป็นต้น

ย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (๒๕๔๗ : ๓๐๗)ย ได้จำแนกประเภทของช่างตามลักษณะงานช่าง ได้ดังนี้

- ย ๑. ช่างประเภททำของไซย คือ ช่างที่มีความชำนาญในการทำสิ่งของเครื่องใช้สำหรับการทำางานในชีวิตประจำวัน เช่น ช่างตีมีดย ช่างปั้นหม้อย ช่างจักสานย เป็นต้นย
- ย ๒. ช่างประเภททำของขมย คือ ช่างที่มีความสามารถความชำนาญในการประดิษฐ์สร้างสรรคผลงานที่มีความสวยงามย เช่น ช่างทำเครื่องสดย ช่างปักสะติงย ช่างรักย ช่างโลหะพรรณย ช่างมุกย ช่างถมย เป็นต้น
- ย และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (๒๕๔๗ : ๓๑๗ โ ๓๒๓) ยังได้แบ่งประเภทของช่างพื้นบ้าน แยกตามประเภทของงานช่างพื้นบ้านย ตามวิธีการผลิตและประโยชน์ใช้สอยไว้ ๑๐ ประเภท ดังนี้
๑. เครื่องปั้นดินเผาย เป็นงานช่างที่ใช้ดินเป็นวัสดุสำคัญในการผลิตย เช่น หม้อดินเผาย โอ่งมังกรย เป็นต้น
 ๒. สิ่งทอย เป็นงานช่างที่ใช้เส้นใยธรรมชาติจากสัตว์ย และพืช มาทำเป็นเครื่องนุ่งห่ม และสิ่งของเครื่องบูชาตามความศรัทธาและความเชื่อ
 - ย ๓. งานแกะสลักย เป็นงานช่างแกะสลักวัสดุต่าง ๆ ที่มีอยู่ตามธรรมชาติในแต่ละท้องถิ่นทำเป็นเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน หรือเครื่องเล่น สิ่งของในคติความเชื่อ เช่น การแกะสลักไม้เครื่องเรือน และรูปต่าง ๆ เป็นของที่ระลึกย เป็นต้น
 - ย ๔. เครื่องโลหะย เป็นงานช่างที่ใช้โลหะประเภทต่าง ๆ ทำเครื่องใช้ประเภทต่าง ๆ
 - ย ๕. เครื่องจักสานย เป็นงานช่างพื้นบ้านที่ทำด้วยวิธีการจักสาน โดยใช้วัสดุธรรมชาติที่มีอยู่ในท้องถิ่นต่าง ๆ ย เช่นย หวายย ไผ่ย กกย กระเจูดย ย่านลิเผาย ใบเตยย เป็นต้นย นำมาทำเป็นภาชนะย เช่น กระเจาดย กระบุงย ตะกร้าย และสุมกย เป็นต้นย นำมาทำเครื่องมือจับสัตว์ย เช่นย กระชังย ลอบย ไชย ย เป็นต้น
 - ย ทำเครื่องปั้นดินเผาย เช่น เลื้อย ลำแพนย เลื้อยจันทบูรณย เลื้อยกระเจูดยพเลื้อยย เป็นต้นย และทำเป็นเครื่องเล่นย เช่นย ตะกร้อย ปลายเตยย ตุ๊กตารูปสัตว์ต่าง ๆ เป็นต้น
 - ย ๖. สถาปัตยกรรมพื้นบ้านย เป็นงานช่างก่อสร้างบ้านเรือนที่อยู่อาศัย ด้วยวัสดุที่หาได้ง่ายในท้องถิ่น มีรูปทรงเรียบง่ายย กลมกลืน เหมาะกับสภาพแวดล้อมของพื้นดินย เช่น เรือนกาแลในภาคเหนือ เรือนเสาลอยในภาคใต้ย เรือนไทยภาคกลางย เรือนไทยภาคอีสาน เป็นต้น
 - ย ๗. ภาพเขียนย เป็นภาพลายเส้นย ภาพเขียนสี มักจะเขียนเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา ตกแต่งฝาผนังโบสถ์ วิหาร ศาลาการเปรียญ เป็นต้นย และยังมีกรเขียนตกแต่งเครื่องมือเครื่องใช้เพื่อความสวยงามย เช่น ตกแต่งรถม้าย เรือเกวียนย เป็นต้นย
 - ย ๘. งานประติมากรรมย เป็นงานช่างพื้นบ้านที่ทำด้วยการหล่อย การปั้น และการแกะสลักย มีจุดประสงค์เพื่อพระศาสนา และความเชื่อ
 - ย ๙. งานเครื่องกระดาศย งานช่างทำกระดาศ แบ่งได้เป็น ๒ ประเภท ประเภทแรกคือนำวัสดุธรรมชาติ เช่น ต้นข่อยย ต้นสาบย มาทำเป็นกระดาศข่อยย กระดาศสาบย ประเภทที่สอง คือการนำเครื่องกระดาศมาตกแต่งตามเทศกาลในงานบุญประเพณี งานเทศกาลย
 - ย ๑๐. ประเภทเบ็ดเตล็ดย เป็นงานช่างที่ไม่เข้าประเภทกับที่กล่าวมาข้างต้นย ได้แก่ การแทงหยวกย การแกะสลักผลไม้ย การทำเครื่องดนตรีย เครื่องเขียนย รวมไปถึงการทำยานพาหนะ เช่นย เรือเกวียนย ล้อเลื่อนย หรือเป็นเครื่องดนตรีย เช่นย โปงลางย พิณเบ็ยยะย กลองแฉวย เป็นต้น

ย สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ได้แบ่งประเภทของงานช่างฝีมือพื้นบ้านออกเป็น ๑๐ ประเภทย ดังนี้

๑. ผ้าและผลิตภัณฑ์จากผ้าย เช่น ผ้าทอย ผ้าปัก ผ้าถักย เพื่อใช้ในชีวิตประจำวันและพิธีกรรม
๒. เครื่องจักสานย ได้แก่ เครื่องใช้ในชีวิตประจำวันและใช้ในพิธีกรรม
๓. เครื่องรักย ได้แก่ เครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น เครื่องเรือนย เครื่องใช้ในการทำมาหากินและใช้ในพิธีกรรม
๔. เครื่องปั้นดินเผาย ประเภทเคลือบ และไม่เคลือบย สำหรับใช้ในชีวิตประจำวันและพิธีกรรม
๕. เครื่องโลหะย ได้แก่ เครื่องประดับย เครื่องใช้ในชีวิตประจำวันและพิธีกรรม
๖. เครื่องไม้ย ประเภทสิ่งก่อสร้าง ยานพาหนะย ของใช้ในชีวิตประจำวัน ของตกแต่งและเครื่องใช้ในพิธีกรรม

๗. เครื่องหนัง ประเภทของใช้ในชีวิตประจำวัน การแสดง และพิธีกรรม
๘. อัญมณีและเครื่องประดับย ได้แก่ หินย พลอยย แก้วย และวัสดุมีค่า
๙. งานศิลปกรรมพื้นบ้านย เช่นย ภาพเขียนย งานปั้นย งานแกะสลักย และงานหล่อ
๑๐. ผลิตภัณฑ์อื่น ๆ เช่นย ผลิตภัณฑ์จากเปลือกหอยย กระดุกสัตว์ย กะลามะพร้าวย เป็นต้น

ย

๑.๓ เอกสารที่เกี่ยวกับจังหวัดภูเก็ต

ย ย ย ย ย ๑. ประวัติความเป็นมา

ย จังหวัดภูเก็ตเดิมเป็นแหลมเชื่อมต่อกับแผ่นดินใหญ่ของประเทศ เป็นดินแดนที่อุดมไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติ คือ แร่ดีบุกย ในสมัยศรีวิชัย ภูเก็ตรู้จักกันในชื่อเมืองสิลัง ต่อมาได้เปลี่ยนเป็นถลางย สมัยกรุงศรีอยุธยา มีชาวต่างชาติเข้ามาค้าขายที่เกาะภูเก็ต และในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นได้ปรากฏวีรกรรมของสองวีรสตรีคือท้าวเทพกระษัตรีและท้าวศรีสุนทรย ในการทำสงครามกับพม่า เมื่อปี พ.ศ.๒๓๒๕ย และได้อพยพเคลื่อนย้ายคนจากเมืองถลางมาตั้งบ้านเรือนอยู่บริเวณที่ราบเหนืออ่าวทุ่งคา ในเขตอำเภอเมืองภูเก็ตในปัจจุบัน และในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวมีการรวบรวมหัวเมืองชายทะเลตั้งเป็นมณฑลภูเก็ตเมื่อ พ.ศ.๒๔๓๕ย และต่อมา พ.ศ.๒๔๗๕ย มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองมาเป็นระบอบประชาธิปไตย ได้จัดระเบียบบริหารราชการเป็นจังหวัดและอำเภอ ย จึงยกเลิกมณฑลภูเก็ตและเปลี่ยนเป็นจังหวัดภูเก็ตตั้งแต่นั้นมา

ย ย ๒. ที่ตั้งและอาณาเขต

ย ย จังหวัดภูเก็ตเป็นเกาะตั้งอยู่ชายฝั่งตะวันตกของภาคใต้ในทะเลอันดามันย มหาสมุทรอินเดีย ตั้งอยู่ระหว่างเส้นรุ้งที่ ๗ องศา ๔๕ ลิปดา ถึง ๘๐ องศา ๑๕ ลิปดาเหนือย เหนือ และเส้นแวงที่ ๙๘ องศา ๑๕ ลิปดา ถึง ๙๘ องศา ๔๐ ลิปดา ตะวันออก อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร ๘๙๐ย กิโลเมตร

ย เป็นเกาะที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย มีเกาะบริวารอีก ๓๒ เกาะย เช่น เกาะสิเหร่ย เกาะแก้ว เกาะมะพร้าว เกาะโหลน เกาะเฮ เกาะราชาใหญ่ และเกาะราชาน้อย เป็นต้นย รวมเนื้อที่ประมาณ ๕๗๐ ตารางกิโลเมตรย ส่วนกว้างที่สุดของเกาะเท่ากับ ๒๑.๓ กิโลเมตรย ส่วนยาวที่สุดของเกาะภูเก็ตเท่ากับ ๔๘.๗ กิโลเมตรย มีอาณาเขตดังนี้

ย ย ทิศเหนือย จดช่องปากพระจังหวัดพังงาย เชื่อมโดยสะพานสารสินและ

ย ย ย สะพานท้าวเทพกระษัตรี

ย ย ทิศใต้ย จดทะเลอันดามัน

ย ย ทิศตะวันออกย จดทะเลเขตจังหวัดพังงา

ย ย ทิศตะวันตกย จดทะเลอันดามัน

ย ย

ย ย ๓. การปกครองย

ย ย แบ่งการปกครองออกเป็น ๓ อำเภอ ย คือย อำเภอเมืองภูเก็ตย อำเภอถลางย และอำเภอกะทู้

๔. ลักษณะภูมิประเทศและภูมิอากาศ

ย ภูมิประเทศของจังหวัดภูเก็ต มีลักษณะยาวเรียวยจากเหนือไปใต้ สภาพพื้นที่จังหวัดภูเก็ตประมาณร้อยละ ๗๐ เป็นภูเขาสลับซับซ้อน ทอดจากแนวทิศเหนือลงทิศใต้ ส่วนใหญ่อยู่ทางทิศตะวันตกของเกาะย มียอดสูงสุดประมาณ ๕๒๙ เมตรย คือยอดเขาไม้เท้าสิบสองย อยู่ในเขตตำบลป่าตองย อำเภอกะทู้ย อีกประมาณร้อยละ ๓๐ย เป็นที่ราบอยู่ตอนกลาง และตะวันออกของเกาะย ส่วนพื้นที่ฝั่งตะวันตกเป็นภูเขาและหาดทราย นอกจากนั้นยังมีลำคลองเล็กๆ อาทิย คลองบางใหญ่ย คลองท่าจีนย คลองท่าเรือย คลองบางโรงย เป็นต้น

ย ย สภาพภูมิอากาศ โดยทั่วไปอบอุ่นตลอดปี มีฤดูกาลสำคัญเพียง ๒ ฤดู คือ ฤดูฝนย ประมาณ ๗ โย ๘ เดือนย ตั้งแต่เดือนเมษายนถึงเดือนพฤศจิกายน และฤดูร้อนประมาณ ๔ โย ๕ เดือน ตั้งแต่เดือน

ธันวาคม - เดือนมีนาคม ย

ย ย ๕. สภาพสังคมและวัฒนธรรม

ย ย ย ย ย ๕.๑ ประชากรส่วนใหญ่ เป็นชาวพุทธเชื้อสายจีนย รองลงมาคือย การนับถือศาสนาอิสลามย และศาสนาอื่น ๆ ย คือ ศาสนาคริสต์ย ซิกข์ย และฮินดูย การนับถือศาสนาของชาวภูเก็ตนับถือตามบรรพบุรุษและการแต่งงานระหว่างกลุ่มทำให้เกิดการผสมผสานระหว่างชาติพันธุ์ที่ไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้งใด ๆ

ย ย ย ๕.๒ ขนบธรรมเนียมประเพณีย ประชาชนจังหวัดภูเก็ตมีประเพณีที่ถือปฏิบัติสืบทอดกันมาแต่โบราณที่มีลักษณะเฉพาะท้องถิ่นย เช่น ประเพณีกินผักย ประเพณีตรุษจีนย ประเพณีไหว้เทวดาย ประเพณีแข่งเม็งย ประเพณีพ้อตอย ประเพณีปลอยเต้าย ย ประเพณีสารทไทยย และประเพณีลอยเรือชาวเล เป็นต้น

ย ๕.๓ ศิลปวัฒนธรรมย ย รูปแบบทางด้านสถาปัตยกรรมของชาวภูเก็ตที่ยังมีให้เห็นในปัจจุบัน ทั้งบ้านเรือนที่อยู่อาศัย สถานที่ราชการย วัดวาอารามย มีอยู่ด้วยกัน

๓ แบบ ได้แก่ย รูปแบบบ้านเรือนภูเก็ตย ย รูปแบบสถาปัตยกรรมแบบจีนย ซึ่งบ้านเรือนแบบจีนสร้างด้วยดินย เรียกว่า ตึกดิน หรือบ้านดินย

เนื่องจากวัสดุที่ใช้ก่อสร้างทำด้วยดินหรือดินเผา ย ดินที่ใช้ในการสร้างบ้านเรือนแบบนี้ย นับว่าเป็นดินที่ผสมด้วยวัสดุบางอย่าง

เพื่อให้มีคุณสมบัติเกาะยึดติดแน่นไม่เปราะและไม่ผุพังง่าย ชาวจีนใช้ดินผสมนี้อัดกระทุ้งให้เรียบสนิท เสริมให้สูงขึ้นจากพื้นดินจนเป็นรูปกำแพง และใช้เป็นฝายบังน้ำทั้งสี่ด้าน มีประตู หน้าต่างย ใช้ไม้แก่นเนื้อแข็ง เป็นวงกบประตูหน้าต่างและบานประตู และแบบสถาปัตยกรรมผสมที่เรียกว่า โ ซิโนโปรตุกีสสไตล์ ซึ่ง ย ย ย ลักษณะบ้านเป็นแบบผสมผสานระหว่างสถาปัตยกรรมจีนกับสถาปัตยกรรมโปรตุเกส อังกฤษ อินเดีย และฮอลันดา ฝรั่งเศสบางเล็กน้อย

ผลจากการศึกษาเอกสารดังกล่าว ทำให้มีพื้นฐานเกี่ยวกับเรื่องที่ศึกษา ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าเรื่องการท่องเที่ยว สามารถนำไปใช้กำหนดกรอบแนวคิดในการจัดทำเค้าโครงการศึกษา และเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูล

ย

บทที่ ๓

การทำตัวถังรถไปท้อง

ย

ชื่อทั่วไป รถสองแถวทำด้วยไม้

ชื่อเฉพาะของท้องถิ่น รถไปท้อง

ประเภทผลงานย เครื่องไม้

ความเป็นมา

รถไปท้อง เป็นภาษาจีนฮกเกี้ยน แปลว่ารถสองแถว นำแบบอย่างมาจากอำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ซึ่งเดิมเป็นรถสองแถวขนาดใหญ่ ในปัจจุบันยังสามารถพบเห็นรถไปท้องตามท้องถนนทั่วไปในจังหวัดภูเก็ต

ข้อมูลช่าง

ย นายไพบุลย์ เวชวานิชสนอง อายุ ๖๔ ปี เกิดวันที่ ๔๕ เดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๔๘๕ ย ที่อยู่ เลขที่ ๑๓/๑๑ หมู่ ๒ ถนนเทพกระษัตรี ตำบลระฆัง อำเภอมือย จังหวัดภูเก็ต รหัสไปรษณีย์ ๘๓๐๐๐๒ เจ้าของสถานประกอบการอู๋รวมพวงศัย งานที่ถนัดที่สุดคือ งานออกแบบโครงสร้างตัวถังรถ โดยได้รับการถ่ายทอดจากช่างรุ่นพี่ คือ นายมนัส เกตุรักษา ปัจจุบันยังมีชีวิตอยู่ อาศัยอยู่ที่บ้านลิพอน อำเภอดง จังหวัดภูเก็ต และทำมานานกว่า ๔๐ ปี ย ในปัจจุบันนอกจากจะทำตัวถังรถด้วยไม้แล้ว ยังได้พัฒนาไปสู่การทำตัวถังรถด้วยเหล็ก เช่น รถบรรทุกอีกด้วย

ประโยชน์/หน้าที่ใช้สอย

ย เพื่อใช้เป็นตัวถังรถโดยสาร และรถบรรทุก โดยผลิตตามความต้องการของลูกค้า ในราคาคันละ ๑๐,๐๐๐- ๑๔,๐๐๐ บาท

ลักษณะพิเศษของการทำตัวถังรถไปท้อง

ย เป็นงานประดิษฐ์กรรม ซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของจังหวัดภูเก็ต

วัสดุที่ใช้ในการผลิตผลงานย ย ไม้หลุมพอย ไม้เต็ง และสี

แหล่งที่มาของวัสดุ ย ย ไม่สามารถหาได้ในท้องถิ่น จึงต้องนำเข้าจากประเทศอินโดนีเซีย และมาเลเซีย

ย ย ย ย ย

เครื่องมือที่ใช้ในการผลิตย

ย

ย ๑. เครื่องผ่าไม้ ใช้สำหรับผ่าไม้ให้แผ่นใหญ่เป็นแผ่นเล็กตามขนาดที่ต้องการ

ย ย

ย ๒. เครื่องไสไม้ ใช้สำหรับไสไม้หลังจากผ่าแล้ว เพื่อให้ผิวไม้เรียบ

ย ย ย ย ย ย ย ๓. เครื่องเชื่อมเหล็ก ใช้สำหรับเชื่อมเหล็กแต่ละชิ้นให้ติดกันย

ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย

ย ๔. เครื่องลับมีด ใช้สำหรับลับมีดของเครื่องมือต่างๆ เช่น เครื่องไสไม้ เครื่องผ่าไม้ และกบไสไม้ เป็นต้น

ย ย ๕. แม่แรงย ใช้สำหรับยกตัวถังรถขณะที่กำลังประกอบเป็นตัวถัง

ย ย ๖. หน้ากาก ใช้สำหรับบังใบหน้าและสายตาในขณะที่เชื่อมเหล็ก เพื่อป้องกันประกายไฟ

ย ๗. สว่าน ใช้สำหรับเจาะไม้ให้เป็นรูเพื่อความสะดวกในการตอกตะปู

ย ย ๘. น็อต และ ตะปูย ใช้สำหรับเชื่อมและยึดไม้ให้ติดกัน

ย ย ๙. ค้อนย ใช้สำหรับตอกตะปูลงไปบนเนื้อไม้

ย ๑๐. ชะแลง ใช้สำหรับจัดไม้ที่มีขนาดใหญ่จากโครงสร้างเดิมให้แยกออกจากกัน

ย ๑๑. ค้อนปอนด์ย ใช้สำหรับทุบไม้และเหล็กที่มีขนาดใหญ่

ย ย ย

ย ๑๓. เลื่อยย ใช้สำหรับเลื่อยไม้จากแผ่นใหญ่ให้เป็นแผ่นเล็กตามต้องการ

ย ย ๑๔. ที่จับไม้ย ใช้สำหรับจับไม้ในขณะที่กำลังทาลายไม้

ย ย ๑๕. คีมเลื่อนย ใช้สำหรับยึดเหล็กและไม้ให้อยู่กับที่ในขณะที่ไสไม้ที่มีขนาดเล็ก

ย ๑๖. คีมปากจระเข้ย ใช้สำหรับยึดเหล็กและไม้ให้อยู่กับที่ในขณะที่ไสไม้ที่มีขนาดใหญ่

ย ๑๗. สี่วย ใช้สำหรับทาลายไม้

ย ๑๘. ย กบไสไม้ย ใช้สำหรับไสไม้ที่มีขนาดเล็กให้เรียบ

ย ๑๙. เครื่องตัดเหล็กย ใช้สำหรับตัดเหล็กให้มีขนาดเล็กตามต้องการ

ย ๒๐. ราวเตอร์เดินลายไม้ย ใช้สำหรับทาลายไม้ตามต้องการ

ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ๒๑. กระดาษทรายย ใช้สำหรับขัดพื้นผิวไม้

ย ๒๒. ย ไม้บรรทัดย ใช้สำหรับวัดขนาดตามต้องการ

ย ย ๒๓. ดินสอย ใช้สำหรับวาดลวดลายตามต้องการ

ย ๒๔. แปรงทาสี ใช้สำหรับทาสี

ขั้นตอนกระบวนการผลิต

ย ขั้นเตรียมการ

๑) ย คำนวณขนาดความกว้าง ความยาว และจำนวนไม้ ที่จะประกอบเป็นตัวถังรถตามแบบมาตรฐานของกรมการขนส่งทางบก

๒) ย สร้างแบบโครงสร้างตามความต้องการของลูกค้า

ย ย ย ย ย ขั้นการผลิต

๑) ย นำไม้มาเลื่อย และไสให้ไดขนาดตามที่กำหนดไว้

๒) ย นำไม้ที่ผ่านการไสเรียบร้อยแล้วมาประกอบเป็นตัวถังรถตามแบบที่กำหนดไว้

๓) ย นำตัวถังรถที่ประกอบแล้วมาสลักลวดลายฉลุ

๔) ย ทาสี

ย ย ระยะเวลาการผลิตย ย ๒๐ย วัน

การวิวัฒนาการ

ย ในปัจจุบันได้พัฒนาไปสู่การทำตัวถังรถด้วยเหล็กย ซึ่งได้รับความนิยมมากกว่าตัวถังรถที่ทำด้วยไม้ เนื่องจากมีความแข็งแรงทนทาน และสามารถบรรทุกของที่มีน้ำหนักมากย ส่วนใหญ่จะทำในลักษณะรถบรรทุกมากกว่ารถโดยสาร

บทที่ ๔

ข้อมูลภาพและเสียง

ย แผ่น CD ภาพเคลื่อนไหว ถ่ายวิธีการประกอบตัวถังรถยนต์ ที่อุรุวงพงศ์ ต.รัชฎา อ.เมือง จ.ภูเก็ต โดยมีนายไพบูลย์ เวชวานิชสนอง เป็นเจ้าของกิจการ
ย เสียงจากการบันทึกเล่าเรื่องราวประวัติความเป็นมา และเรื่องราวการประกอบตัวถังรถของนายไพบูลย์ เวชวานิชสนอง
ย ภาพนิ่งที่ได้จากการบันทึกการประกอบตัวถังรถไปห้องย ดังนี้

บรรณานุกรม

นพรัตน์ สมพิน. งานศิลปกรรมช่างโลหะ. กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร, ๒๕๔๔.

นพรัตน์ สมพิน. งานช่างศิลปกรรมในท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร, ๒๕๔๒.

การทำอากาศยานแห่งประเทศไทย. ช่างสิบหมู่. กรุงเทพฯ : ย อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, ๒๕๔๐

ศิลปากร,กรม.ย วัฒนธรรมพัฒนาการทางประวัติศาสตร์และภูมิปัญญาจังหวัดภูเก็ต. กรุงเทพฯ : ย ย โรงพิมพ์คุรุย ย ย สภาลาดพร้าว, ๒๕๔๕.

สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน โดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เล่มที่ ๒๑

กรุงเทพฯ : ย : โครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน โดยพระประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว , ๒๕๔๙.ย ๒๐๐ หน้า ภาพประกอบย ย

สุโขทัยธรรมมาธิราช, มหาวิทยาลัย. ประมวลสาระชุดวิชาไทยศึกษา หน่วยที่ ๘ โ ๑๕. นนทบุรี : โรงพิมพ์สุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๔๗.

วิบูลย์ ลี้สุวรรณ โ การช่างและหมู่บ้านช่างโ ย ในย สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน ฉบับเสริมการเรียนรู้ เล่ม ๔.ย ย หน้า ๗๖ กรุงเทพฯ : ย :

โครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน โดยพระประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว, ๒๕๔๙.ย ๒๐๐ หน้า ภาพประกอบย ย

ย

ภาคผนวก

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

ย ๑. นายทวิชาดิย อินทรฤทธิ์

ย ๒. นายสุพจน์ย สงวนนิตตพันธ์

ย ๓. นายมงคลย รัตน์ะ

ย ๔. นางปัทมา ย รุจีวงศ์

เจ้าของกิจการ

นายไพบูลย์ เวชวานิชสนอง ย

ผู้บันทึกภาพนิ่ง

ย นายสุริยาย ไชยพิทักษ์ ย

ผู้บันทึกภาพเคลื่อนไหว

ย นายธรรมบุญย แสงวงวิทย์ ย

ผู้บรรยายภาพ

ย นายชยตย วิสารทพงศ์ ย

ผู้จัดทำข้อมูล

ย นางสาวอรุณรัตน์ย สรรเพ็ชรย

ผู้สำรวจ/เก็บข้อมูล/เรียบเรียง

ย นางพรรณรัตน์ย ยัมประเสริฐย

วันที่เก็บ/สำรวจข้อมูล ๑๖ มีนาคมย ๒๕๔๙